

звершеності. У цьому виявляється незаперечна соціально-культурна домінантність навчання щодо процесів розвитку, які, попри все, протікають за власними законами [9, с. 9].

Сучасні педагоги і психологи вважають, що поза навчанням взагалі немає і не може бути розумового розвитку, навчання є його джерелом і найважливішою умовою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Выготский Л. С. Педагогическая психология. М., 1991.
2. Блонский П. П. Избранные психологические произведения. – Просвита, 1964.
3. Ананьев Б. Г. Формирование одарённости // Склонности и одарённость. – М.: АПН РСФСР, 1962.
4. Занков Л. В. (ред.). Развитие учащихся в процессе обучения (1-11 классы). М.: АПН РСФСР, 1963.
5. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. 1946. – 703 с.
6. Флейвел Дж. Х. Генетическая психология Жана Пиаже. – М., 1957. – 137 с.
7. Возрастные особенности усвоения знаний (младшие классы школы) /Под ред. Б. Д. Эльконина, В. В. Давыдова. – М.: Просвещение, 1996. – 444 с.
8. Эльконин Д. Б. Психологические вопросы формирования учебной деятельности в младшем школьном возрасте. // Вопросы психологии обучения и воспитания /Под ред. Т. С. Костюка, П. Р. Чаматы. – К.: Рад. шк., 1971.
9. Фурман А. В. Методологічний аналіз систем розвиваючого навчання // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 1 – с. 7-21.

THE CORRELATION BETWEEN THE STUDY AND DEVELOPMENT OF FIRST SCHOOL PUPILS IN HISTORICAL ASPECT

MARIJA ROMANYSHYN

Lviv Franko National University, Lviv school 87

The correlation between the study and mental development of first school pupils in historical aspect is analyzed. The educational specialists and psychologists consider mental development is determined by studies.

ОСОБЛИВОСТІ РЕЖИМУ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ У СИСТЕМІ ВИЩИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

ІВАН САЛУК

Тернопільський державний технічний університет

Безупинний ріст інтенсифікації навчального процесу у вищих закладах освіти (ВЗО) ставить підвищені вимоги до нервово-психологічної сфери студентів, одночасно понижуючи їх м'язову активність [1; 2; 3; 4]. У дослідженнях (Е.В. Астанова, 1990; М.Я. Віленський та ін., 1999; В.Г. Гнеушев, 1991) показано, що середньо тижневі затрати часу на заняття всіма видами фізичних вправ у значній частині студентів коливаються від 2 до 4 годин. Ці затрати ще далекі від необхідних, які дозволяють студентам опанувати нормативні вимоги Державних

тестів, забезпечити високий рівень їх працездатності, необхідної в майбутній діяльності.

Цілий ряд дослідників (М.А.Гошко, 1991; И.П. Данченко та ін., 1990;) у своїх роботах вказують на наявність невикористаних резервів в організації вільного часу студентської молоді.

Про необхідність збільшення годин, які відводяться на заняття з фізичного виховання, вказується в роботах А. Р. Джамалова (1980), Н.Н. Пересветова (1980), Б.К. Замаренова (1982). Оптимальним руховим режимом для студентів, як відзначають в роботах П.В.Зайцев та ін., 1991; А.С. Юдин, 1991, є той, при якому на заняття з фізичного виховання відводиться 8-10 годин кожного тижня. Такі затрати наближаються до реальних, якщо врахувати низький рівень розвитку і фізичної підготовленості значної частини студентів, особливо жіночого контингенту (А.В. Човгадзе, Л.А. Африканов, 1982; А.Н. Остапенко, 1990).

В одному випадку для забезпечення більш високого рівня рухової активності студентів на навчальних заняттях з фізичного виховання рекомендується підвищувати щільність та інтенсивність занять (М.І.Тарасенко, 1982; Н.А.Куличенко, 1988), друга частина дослідників (К.і.Годиш, 1983; В.Б.Спекторов, 1983) пропонують проводити заняття на свіжому повітрі, насичуючи їх природними локомоціями, стрибками та іншими вправами прикладної спрямованості. Такий підхід до методики організації і проведення навчальних занять забезпечує інтенсифікацію рівня розвитку основних фізичних якостей, поліпшуючи адаптацію кардіореспіраторної системи до м'язових навантажень, підвищуючи працездатність.

Рухова активність студентів, як відзначали В.Ф.Протасов (1983), Т.В.Волкова (1986), може бути підвищена за рахунок отримання ними системи домашніх завдань, які пов'язані з виконанням спеціально складених комплексів фізичних вправ.

В останні роки значний інтерес викликали питання, пов'язані з можливістю підвищення навчальної активності студентів засобами фізичної культури і спорту (С.П.Евсеев, 1990; В.А.Ермаков та ін., 1992).

У всіх роботах було вказано, що використання адекватних навантажень позитивно впливає на перебіг розумових процесів, функцію довільної уваги, покращує обсяг уваги оперативного мислення, активізує функцію слухового аналізатора.

І навпаки, відсутність у режимі дня студентів систематичних занять фізичними вправами негативно впливає на їх розумові здібності (Н.А.Негребецький, С.М.Оплавин, 1980).

У роботах Б.А.Наумова (1980), В.К.Сухова (1985), І.М.Каплан, (1991) звертається увага на можливість регулювання стану професійної працездатності студентів шляхом цілеспрямованого використання засобів фізичного виховання. Подібна закономірність була виявлена і при визначенні суспільної активності студентів. Дослідження В.Стакіонене (1981), Н.Н.Бащаєва (1991) показали, що студенти, які систематично займалися фізичною культурою і спортом, активніше беруть участь у громадському житті колективу.

Особливо гостро стоїть питання про фізичне виховання студентів старших курсів, де заняття проводяться факультативно або зовсім не проводяться. Дослідження показують (Л.П.Африканов, 1983; Ю.І.Евтушок, 1984; І.П.Лопатін, 1989), що різке зниження рухового режиму студентів старших курсів погіршує

адаптацію серцево-судинної системи до м'язового навантаження, понижує працездатність і рівень рухової підготовленості.

Відповідність спрямованого планування фізичних навантажень в навчальних заняттях з фізичного виховання зі студентами, динаміка їх професійної працездатності як необхідної умови збереження і підвищення їх працездатності найбільш яскраво відображені в роботах А.М.Горчакова (1981), Р.Г.Зубцова (1982), І.І.Барінова (1991), М.Я.А.И, Кагальняк, 1991).

У всіх наведених вище дослідженнях підкреслюється важливість подальшого підвищення ефективності професійної підготовки у справі покращення якості випускників-спеціалістів для різних галузей господарства. Важлива роль у цьому процесі належить фізичному вихованню студентів, результати якого великою мірою забезпечують загальну і спеціальну підготовленість випускників до виконання майбутньої професійної діяльності. Саме тому постійно зростає необхідність удосконалення системи фізичного виховання у вищих закладах освіти з урахуванням прикладної спрямованості. Цій важливій проблемі присвячуються спеціальні дослідження, у яких розробляються теоретичні і практичні основи професійноспрямованого фізичного виховання (Н.І.Пономарьов, 1987; В.І.Ільнич, 1987; М.Д.Зубалій, 2000 та ін.). Велика кількість публікацій, які відносяться переважно до останніх років, присвячена особливостям професійно-прикладної фізичної підготовки спеціалістів різного профілю, чия праця має специфічні особливості (Ю.З.Захар'янц, 1990; В.І.Блінов, 1990; І.Л.Гончар, 1991; В.І.Ільнич, 1999 та ін.).

Таким чином, у численних дослідженнях, присвячених питанням покращення здоров'я, підвищення рівня фізичного розвитку, підготовленості і працездатності студентів, підкреслюється думка про необхідність збільшення рухової активності студентів.

Питання спрямованості засобів фізичного виховання набуває особливо важливого значення не тільки у зв'язку з підготовкою студентів до конкретної майбутньої професійної діяльності, але і як питання використання засобів фізичного виховання з метою підвищення фізичної підготовленості студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Астанова Е.В. О некоторых тенденциях в развитии физической активности студентов педагогического вуза // *Здоровый образ жизни и физическая культура студентов: Социологические аспекты.* – Москва-Харьков, 1990. – Вып.1. – С.45-51.
2. Буліч О., Кобза М. Вплив занять спортом на здоров'я й адаптацію організму студентів до фізичних навантажень // *Олімпійський спорт для всіх: проблеми здоров'я, рекреації, спортивної медицини та реабілітації: Тези доповідей IV Міжнар.наук.конгресу.* – К., 2000. – С. 344.
3. Ільницький В.І. Вплив занять фізичним вихованням на стан рухової активності та фізичного розвитку студентів у залежності від кліматичних умов // *Роль фізичної культури в здоровому способі життя: Матеріали II Регіон. наук.-практ конф.* – Львів, 1991. – Ч. 2. – С. 4-5.
4. Vemon M. *Human Motivation.* - Cambridrige, 1981. - P. 21-26.
5. Csikszentmihflei M. *The dynamics of intrinsic motivation: a study of adolescents.* – In: Ames R. (Eds). *Reserch on motivatijn in tducation.* – V. 3. – N.V.: Academic Press, 1989. – P. 45-71.

SOME PECULIARITIES OF THE STUDENTS' MOTOR ACTIVITY REGIME IN THE SYSTEM OF THE HIGHER EDUCATION ESTABLISHMENT

IVAN SALUK

Ternopil' State Technical University

The necessity of the student's motor activity increasing as the aim of students health and capacity improving is discussed in the paper.

ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ РОЗВИТКУ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ ЗА ДОПОМОГОЮ НЕСТАНДАРТНИХ ТЕСТІВ

ТЕТЯНА СЕЛЕЗНЬОВА

Херсонський державний педагогічний університет

Актуальність. Одне з найважливіших завдань, які розв'язує фізичне виховання школярів, полягає в тому, щоб діти і підлітки мали добрий загальний фізичний розвиток і відмінну фізичну підготовку. Основу фізичної підготовки складає розвиток фізичних здібностей. Для вирішення цього завдання в загальноосвітніх школах користуються Програмами з фізичної культури, рекомендованими Міністерством освіти України. У базовій частині програми важливим розділом є контроль, або тестування рухових здібностей школярів [1, 4].

Розробка оцінки рівня фізичних здібностей підлітків є складною проблемою. Це зумовлено тим, що середній шкільний вік (10-15 років) є критичним періодом у розвитку людини. Процеси статевого дозрівання супроводжуються неодноразовим формуванням окремих систем і органів підлітка. Інтенсивний ріст усього тіла, особливо кінцівок, переважає над приростом м'язової маси. У цей період інтенсивно вдосконалюються механізми центральної регуляції: збільшується збудливість кори головного мозку, відбувається розвиток процесів внутрішнього гальмування, аналізу та синтезу. Перебудова вищої нервової діяльності не обмежується вдосконаленням психодинамічних процесів. Тим самим до 12-13 років у підлітків створюються необхідні нейрофізіологічні перебудови для занять складнотехнічними координованими вправами [2].

Тому дуже важливо в цей період контролювати фізичні здібності дитини, серед яких слід виділити як найбільш вагомі координаційні здібності. Координаційні здібності (КЗ) – це генетично обумовлена в розвитку комплексна рухова якість, яка дозволяє успішно управляти руховою діяльністю людини і регулювати її [3]. У структурі КЗ виділяють загальні і спеціальні види [3]. Загальні види КЗ: 1) диференціювання параметрів рухів; 2) збереження стійкості пози (рівноваги); 3) координованість рухів; 4) виконання пластичних рухів; 5) ритмічна діяльність; 6) орієнтація в просторі; 7) довільне розслаблення м'язів. Серед основних умов, від яких залежить рівень розвитку координаційних здібностей школярів, слід виділити: особливості його виховання, вміння аналізувати власні дії, формувати образи ритмічних, динамічних, часових і просторових характеристик рухів власного тіла і різних його частин у їх складній взаємодії, розуміти поставлені рухові завдання, планувати конкретні способи виконання рухів. Не менш важливою є здатність до точності рухів, дій.

Об'єктом дослідження є педагогічне тестування КЗ дітей віком 11-15 років.